

KARTA KURSU (realizowanego w specjalności)

Bezpieczeństwo Państwa, studia mgr. niestacjonarne, II rok, specj. Edukacja i profilaktyka bezpieczeństwa

Nazwa	Koncepcje i praktyki wychowania dla szkoły podstawowej i ponadpodstawowej	
Nazwa w j. ang.		

Koordynator	dr hab. Małgorzata Bereźnicka	Zespół dydaktyczny
		dr hab. Małgorzata Bereźnicka
Punktacja ECTS*	2	

Opis kursu (cele kształcenia)

- Przedstawienie studentom genezy i etapów rozwoju pedagogiki społecznej oraz najważniejszych postaci, reprezentujących różne nurty związane z wychowaniem i kształceniem,
- pogłębienie wiedzy studentów obejmującej kwestie związane z wychowaniem, socjalizacją, środowiskami wychowawczymi, ze szczególnym uwzględnieniem szkoły,
- zapoznanie studentów z komplementarnością wychowania i nauczania w szkole, przybliżenie im różnych podejść przed i po reformie edukacji w 1999 roku oraz współczesnych tendencji, przedstawienie trudności dotyczących realizowania procesu wychowawczego przez nauczycieli
- uświadomienie studentom różnic w komunikowaniu się z dziećmi i adolescentami ze szkoły podstawowej oraz młodzieżą ze szkół ponadpodstawowych
- zachęcenie studentów do samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej i autorefleksji.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawowe wiadomości o życiu społecznym i wychowaniu; wcześniejsze zrealizowanie przedmiotu „Koncepcje i praktyki wychowania”.	
Umiejętności	---	
Kursy	---	

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Wiedza	- Student zna proces rozwoju ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości, jest świadomy występujących trudności, barier czy zaburzeń na poszczególnych etapach, a także rozumie, jak przebiega identyfikacja z nowymi rolami społecznymi, a także kształtowanie się stylu życia;	W02
	- Student zna i rozumie procesy komunikowania się, style komunikowania się i bariery w komunikowaniu się pomiędzy dziećmi lub nastolatkami a dorosłymi (nauczycielami, rodzicami);	W03
	- Student pogłębia swoją wiedzę o kwestiach takich, jak: wychowanie w kontekście rozwoju: ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania; istotę i funkcje wychowania oraz proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; formy i zasady udzielania wsparcia w placówkach systemu oświaty, a także znaczenie współpracy rodziny ucznia i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym; pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole – regulacje prawne.	W08

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
Umiejętności	- Student potrafi skutecznie i świadomie komunikować się	U03
	- Student potrafi porozumieć się w sytuacji konfliktowej	U04
	- Student potrafi wyciągać wnioski z obserwacji pracy wychowawcy klasy, jego interakcji z uczniami oraz sposobu, w jaki planuje i przeprowadza zajęcia wychowawcze	U016
	- Student potrafi zaprojektować i zorganizować proces wychowania w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, w tym konstruować programy wychowawczo-profilaktyczne.	U30

Kompetencje społeczne	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów dla specjalności (określonych w karcie programu studiów dla specjalności)
	- Student jest zdolny do autorefleksji nad własnym rozwojem zawodowym	K01
- Student jest zdolny do okazywania empatii uczniom oraz zapewnianie im wsparcia i pomocy	K03	
- Student jest zdolny do samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej;	K05	

Organizacja										
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach								
		A		K		L		S		P
Liczba godzin	15	15								

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykłady mają formę prezentacji wraz z omówieniem podstawowych informacji, część z nich zakłada również odniesienie się studentów do omówionych treści w formie ustnej bądź pisemnej. Ćwiczenia będą miały na celu poszerzenie oraz uzupełnienie wiedzy uzyskanej w trakcie wykładów, pogłębienie wiadomości oraz aktywizację studentów. Studenci będą zapoznawali się z tematami i będą brali czynny udział w zajęciach (praca nad tekstem, zadania indywidualne/grupowe, prace pisemne, dyskusja, quizy).

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W02	X					X		X		X			
W03	X					X		X		X			
W08	X							X		X			
U03	X						X	X					

U04	X						X	X					
U16	X						X	X					
U30	X							X					
K01	X							X					
K03	X							X					
K05	X							X		X			

Kryteria oceny	Zaliczenie bez oceny: 10% - obecność, 40% - aktywność, 50% - projekty grupowe i indywidualne.
----------------	---

Uwagi	-----
-------	-------

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

<p>Wykłady:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie studentów z treściami programowymi, metodyką zajęć i bibliografią. Pedagogika społeczna jako nauka zajmująca się wychowaniem (geneza i etapy rozwoju) (2 godz.). 2. Wychowanie a socjalizacja w odniesieniu do poszczególnych grup wiekowych (2 godz.). 3. Szkoła i inne środowiska wychowawcze – pogłębienie wiedzy (2 godz.). 4. Wychowanie w szkole, różnice w podejściu tradycyjnym i współczesnym, komplementarność działalności dydaktycznej z wychowawczą, problemy szkół i nauczycieli w realizowaniu tej ostatniej (2 godz.). 5. Relacja między wychowaniem a wartościami, rozważania aksjologiczne (2 godz.). 6. Przegląd badań dotyczących wartości preferowanych przez uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych (2 godz.). 7. Rola komunikacji w wychowaniu; normy i bariery, różnice między dziećmi i młodzieżą. Problemy w klasie szkolnej. Podsumowanie zajęć (3 godz.). <p style="text-align: center;">Ćwiczenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pierwsza instytucja wychowawcza – rodzina; charakterystyka; problemy w jej funkcjonowaniu na różnych etapach; sposoby wspierania rodzin dysfunkcyjnych (2 godz.). 2. Wychowanie do życia w rodzinie przez szkołę (2 godz.). 3. Relacje dorosłych i dzieci. Komunikacja z dzieckiem (w tym uczniem szkoły podstawowej) (2 godz.). 4. Komunikacja z nastolatkami (uczniami szkół podstawowych i średnich) (2 godz.). 5. Porównanie wybranych programów wychowawczych w szkołach podstawowych i średnich (2 godz.). 6. Pozytywne i negatywne zmiany w edukacji dot. wychowania i rozwoju (2 godz.). 7. Media a wychowanie dzieci i młodzieży szkolnej. Zagrożenia internetowe w świadomości młodzieży. Edukacja medialna. Posumowanie i test sprawdzający nabytą wiedzę (3 godz.).
--

Wykaz literatury podstawowej

1. R. Bajor, *Problemy wychowawcze w szkole – jak im zaradzić?* <https://www.eisystem.pl/blog/problemy-wychowawcze-w-szkole-jak-im-zaradzic-n13> 2021.
2. Bereźnicka M., *Media – szanse, wyzwania i zagrożenia a potrzeba edukacji medialnej*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis., Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” 20/2022.
3. Bereźnicka M., *Agresja i inne niewłaściwe zachowania uczniów wobec nauczycieli*, [W:] *Sociální pedagogika ve službě člověku a společnosti*, red. S. Neslušanová, I. Emmerová, E. Jarosz, Institut mezioborových studií, Brno 2015, <http://mail.imsbrno.cz/home/magdalena.filipova@imsbrno.cz/Briefcase/Konference%20015/Publikace%20z%20konference%202015%20Brno.pdf>.
4. Bereźnicka M., *Współczesny obraz rodziny a wychowanie do życia w rodzinie przez szkołę*, w: *Changing the World. Social, Cultural and Political Pedagogies in Civic Education*, red. Champion M. i in., Wyd. Nauk. UP i in., Kraków - Viana do Castelo - Braga 2013.
5. Bereźnicka M., *Współpraca szkoły i domu kluczowym warunkiem pedagogizacji rodziców*, „Wychowanie na co dzień”, nr 1 (256) 2016.
6. Bereźnicka M., *Wartości kształcenia we współczesnej szkole*, Wydawnictwo Naukowe UP, Kraków 2010.
7. Bereźnicka M., *Wychowanie do życia w rodzinie – opinie i postulaty byłych uczniów*, Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, Studia de Securitate et Educatione Civili IV, red. T. J. Biedroń, Z. Kwiasowski, Wydawnictwo Naukowe UP Kraków 2014.
8. MEN, *Bezpieczna Szkoła, Specyfika komunikowania się z dziećmi*, <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/projekty/Specyfika%20komunikowania%20si%C4%99%20z%20dzie%C4%87mi.pdf>.
9. Czarnecki P., *Pedagogika społeczna. Podstawowe pojęcia i definicje*, SPOŁECZEŃSTWO I EDUKACJA/ Międzynarodowe Studia Humanistyczne, nr 1/2012.
10. Ośrodek Rozwoje Edukacji ORE, *Jak tworzyć program wychowawczy szkoły – opis modelu. Poradnik dla szkół*, https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/projekty/Jak-tworzyc-program-wychowawczy-szkoly-model_Leniewska-Garstka.pdf.
11. Piotrowiak E., *Przygotowanie nauczycieli do współpracy z rodziną ucznia -potrzeby i uwarunkowania*, w: : Jankę A. W., *Pedagogika rodziny na proguXXI wieku. Rozwój, przedmiot, obszary refleksji i badań*. Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit” s.c., Toruń 2004.

Wykaz literatury uzupełniającej

Literatura:

12. Bereźnicka M., *Edukacja dla bezpieczeństwa w sieci*, [w:] Encyklopedia Bezpieczeństwa, t. 2, red. nauk. O. Wasiuta, S. Wasiuta, Wydawnictwo Libron 2021.

13. Bereźnicka M., *Kultura pedagogiczna społeczeństwa jako ważny problem edukacji obywatelskiej*, [W:] *Bezpieczeństwo w nowych czasach*, red. Z. Kwiasowski i in., Wyd. Nauk. UP, Kraków 2016.
14. Bereźnicka M., Rokitowska J., *Wybrane aspekty związane ze świadomością młodzieży na temat zagrożeń internetowych oraz potrzeba edukacji w tym zakresie*, w: D. Kaźmierczak, J. Ropski, O. Wasiuta, W. Zakrzewski (red.), *Edukacja w świecie VUCA. Szanse wyzwania zagrożenia*, Wydawnictwo Akademii im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, 2021.
15. Godawa G., *Emocjonalne dojrzewanie dzieci i młodzieży w medialnym społeczeństwie*, *Studia Socialia Cracoviensia* 5 (2013) nr 2 (9), Uniwersytet Papieski JP II w Krakowie.
16. MEiN, WYCHOWANIE - program wychowawczo-profilaktyczny szkoły lub placówki <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wychowanie---program-wychowawczo-profilaktyczny-szkoly-lub-placowki>, 2020.
17. Łobocki M., *Teoria wychowania w zarysie*, Kraków 2004.
18. Porąbaniec M., *Działania pracowników socjalnych podejmowane na rzecz zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych*, „Pedagogika Rodziny” nr 1(1)/2011.

Filmy do dyskusji:

1. Dlaczego zajęcia w szkole powinny zaczynać się później dla nastolatków (Wendy Troxel)
https://www.ted.com/talks/wendy_troxel_why_school_should_start_later_for_teens?language=pl
2. Jak dogadać się z nastolatkiem (M. Wasilewska, nauczycielka i coach)
<https://www.youtube.com/watch?v=CZRVQKxAtBs>
3. Jak dogadać się z rodzicami w szkole? Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej
<https://www.youtube.com/watch?v=eFXT1LO6jA8>
4. Nastolatek - co jest normą w jego zachowaniu, a co powinno nas niepokoić? (rozmowa z dr A. Piotrowską) <https://www.youtube.com/watch?v=pxGDMgPALS4>
5. Nowe wychowanie (filmik studencki)
<https://www.youtube.com/watch?v=MwsiV9mrnak>
6. Wykład prof. Z. Gasia pt. „Od wychowania do profilaktyki” (konferencja pn. „Program wychowawczy i działania profilaktyczne realizowane w szkołach i placówkach systemu oświaty. Rekomendowane kierunki działań) 00:50 / 07:35
7. Każde dziecko potrzebuje mistrza (Rita Pierson)
<https://www.youtube.com/watch?v=Pfe4lOK1SEQ>
8. Sposoby pracy z dzieckiem nadpobudliwym – w domu i szkole – Joanna Krysiak
<https://www.youtube.com/watch?v=XYBep-prWrA>
9. Tajemnice działania nastoletniego mózgu, Sarah Jayne Blakemor
https://www.ted.com/talks/sarah_jayne_blakemor_the_mysterious_workings_of_the_adolescent_brain/transcript?language=pl
10. Twórcze podejście do zapewnienia dzieciom powodzenia w szkole, Olympia Della Flora,

https://www.ted.com/talks/olympia_della_flora_creative_ways_to_get_kids_to_thrive_in_school?language=pl.

11. Właściwe reakcje na zmienne nastroje nastolatków (Prof. Marek Kaczmarzyk)

<https://www.youtube.com/watch?v=t4ysWMa15RU>

12. Złość nastolatków – emocjonalne tornado i remont w mózgu – Katarzyna Kaniecka, psycholog i pedagog; Strefa Psyche Uniwersytetu SWPS

<https://www.youtube.com/watch?v=YofM811uKK8>

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	15
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	10
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	5
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	5
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	
Ogółem bilans czasu pracy		50
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		2